

De ce face religie băiatul meu la școală

Băiatul meu, Matei, studiază religia la școală, două ore pe săptămână. A învățat, până acum, o mulțime de lucruri: despre locurile sacre ale civilizațiilor antice, despre marile religii monoteiste, despre pildele lui Isus, despre primii martiri și despre apostoli, despre Maica Tereza din Calcuta, despre papi și sfinți, despre Conciliul din Nicea, despre Islam, hinduism, budism și animism. Pot spune, cu convingere, că orele de religie nu l-au îndoctrinat, ci, mai degrabă, i-au deschis mintea spre lume, l-au ajutat să înțeleagă diferențele dintre diverse religii și să fie tolerant. Nu întâmplător, în ultima vreme, au existat, în Italia, tot mai multe propuneri privind introducerea unei ore obligatorii de istorie a religiilor, pentru a combate orice formă de fanatism religios, începând din sălile de clasă.

În clasa lui Matei, un singur elev, martor al lui Iehova, nu frecventează orele de religie. Școala i-a oferit alternative educaționale, cum ar fi studiul unor alte materii sau activități de laborator. Atunci când l-am înscris în clasă întâi, am avut posibilitatea să aleg dacă va face sau nu religie. În formularul de înscriere, există o rubrică referitoare la studiul acestei discipline, iar părinții își pot exprima propria opțiune. Nu am stat deloc pe gânduri, și nu doar pentru că fiul meu e botezat la catolici, dar mai ales pentru că nu am vrut să se simtă *altfel* decât ceilalți copii. Sunt convinsă că, pentru mulți alți români din Italia, prezența copiilor la orele de religie are și un aspect pragmatic: integrarea. Chiar dacă majoritatea copiilor sunt ortodocși, ei participă la orele de religie catolică pentru a nu face notă discordantă cu restul clasei. Mulți părinți români cu care am stat de vorbă, și nu mă refer doar la familiile mixte, ci și la cele în care amândoi părinții sunt

români, consideră că propriul copil ar putea fi discriminat, în vreun fel, din cauza religiei. Nu cred că poate fi vorba de discriminare, sau cel puțin eu nu am luat ca formă de discriminare întrebări de genul *Tu ești creștin, la fel ca noi?, Sărbătoriți Craciunul?, Credeți în Isus?* ecc, pe care copiii i le puneau frecvent băiatului meu.

Orele de religie i-au ajutat să înțeleagă inclusiv ce înseamnă ortodoxismul, spre exemplu. Matei a fost, pentru ei, un fel de ghid, chiar dacă i-a derutat atunci când s-a declarat catolico-ortodox. Într-

o altă clasă, un copil musulman, care nu frecventa orele de religie, a fost invitat de către profesoară, atunci când au studiat Islamul, să le povestească celorlalți la cine se roagă el, unde și cum.

Italia e o țară multietnică, cu 3,4 % străini, din totalul populației, e multireligioasă, cu peste 20 de minorități recunoscute, cea mai numeroasă fiind tocmai cea ortodoxă, urmată de protestanți și musulmani.

Religia a fost introdusă, ca materie obligatorie, în 1929, de către regimul fascist, dar în 1984 a devenit opțională. Rezultatul a fost surprinzător: 93 % dintre elevii din ciclul primar și 87 % dintre liceeni frecventează orele de religie. Asta în condițiile în care, potrivit datelor furnizate de către Institutul Național de Statistică, 87 % din populație se declară catolică, dar numai 34 % se consideră practicanți.

Așadar, ora de religie, opțională, e frecventată de catolici și nu numai, și asta pentru că, deși se numește *curs de religie catolică*, programa este vastă și...*ecumenică*. Mai mult, poate fi considerată și un curs de cultură generală. La orele de religie, Matei a studiat inclusiv arta paleocristiană, romanică și gotică, exemplificate cu cele mai frumoase catedrale din lume.

Sinceră să fiu, nu știu dacă aș fi apreciat la fel de mult conținutul *ecumenic* al orelor de religie, dacă ar fi fost obligatorii. Nu cred, însă, că aș fi ajuns la CEDO, așa cum a făcut Soile Lautsi, finlandeză, cu cetățenie italiană, care în 2006, a solicitat înlăturarea crucifixului din școala unde studia fiul ei, pe motiv că prezența lui condiționa libertatea religioasă a elevilor. După ce Tribunalul regional administrativ i-a respins solicitarea, a făcut recurs la Curtea Europeană a Drepturilor Omului care, în 2009, a emis o sentință, prin care considera că expunerea crucifixului în sălile de clasă e o încălcare a Convenției Europene a Drepturilor Omului. Statul italian a făcut recurs, iar în 2011, Marea Cameră a Curții Europene a modificat sentința inițială, apreciind că "*prezența crucifixului nu reprezintă o îndoctrinare a copiilor, deoarece acesta ar fi un simbol pasiv și nu ar fi însoțit de discursuri sau de participare religioasă*". Curtea Europeană a drepturilor Omului a specificat și faptul că, în Italia, educația religioasă e opțională și că statul respectă perioadele de sărbătoare ale elevilor de altă apartenență religioasă. În recursul său, Italia a fost susținută de mai multe state europene, printre care și România.

Cu toate că sentința europeană a dat câștig de cauză Italiei, guvernele succesive au conferit autonomie școlilor, în luarea unei decizii în ceea ce privește expunerea sau înlăturarea crucifixului. În consecință, au existat școli, mai ales în nordul Italiei, unde prezența fiilor de emigranți e numeroasă (uneori majoritară), în care s-a decis să nu se expună

crucifixul, dar nici să se împodobească bradul de Crăciun sau să se amenajeze un *presepe* în școli (simbolul catolic al Crăciunului, prin excelență). În alte școli, s-a realizat un sondaj printre elevi și părinți, iar majoritatea, indiferent care era aceasta, a învins. De cele mai multe ori, a învins, de fapt, bunul simț, care poate fi sinonim, în acest caz, cu toleranța.